

PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM. K. GÓRSKIEGO W ROJEWIE 2024

„Jak krzewić polski patriotyzm?

Tak jak to robili nasi ojcowie i dziadowie. Opowiadać. Stawiać wzory. Przypominać ciężkie czasy, ale i cudowne przemiany, nieomal cuda, których Polska jest świadkiem bardzo często. Trzeba nam wielkiej wiary. Ale nie wystarczy się modlić i prosić niebios o łaskę, trzeba samemu coś robić. Dlatego zachęcam młodzież do aktywności. Nikt za nią pracy nie wykona. (...)

I nie poddawać się, nie załamywać niepowodzeniami, wierzyć, walczyć do ostatniej sekundy. Bo – ja to zawsze powtarzałem – piłka jest okrągła. a dopóki jest w grze, wszystko jest możliwe.”

Fragment wywiadu z Kazimierzem Górskim

OPIS STRATEGII WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEJ SZKOŁY WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH ZAŁOŻEŃ TEORETYCZNYCH I UWARUNKOWAŃ FORMALNO - PRAWNYCH

1. **Wychowanie** to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży. (art. 1 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe)

Działalność wychowawcza szkoły jest jednym z podstawowych celów polityki edukacyjnej państwa, a proces wychowania jest zadaniem realizowanym w rodzinie i w szkole, która w swojej działalności musi uwzględniać zarówno wolę rodziców, jak i priorytety edukacyjne państwa. Polega ona na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganiu ucznia w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze: fizycznej, psychicznej, społecznej i aksjologicznej.

Prawidłowa realizacja działań wychowawczych opiera się na następujących założeniach:

- Rodzice posiadają pierwotne i największe prawa wychowawcze w stosunku do swoich dzieci. Szkoła wspiera rodzinę w dziedzinie wychowania.
 - Nauczyciele wspomagają rozwój osobowy ucznia we wszystkich wymiarach: intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym.
 - Uczniowie mają możliwość dociekania prawdy: szkoła ułatwi im osiągnięcie świadomości życiowej i użyteczności poszczególnych zajęć.
 - W szkole kładzie się nacisk na budzenie wrażliwości moralnej, na wspomaganie uczniów w ich dążeniu do samodzielności osądów, rozwijanie wrażliwości na dobro.
 - Szkoła dąży do kształtowania w uczniach szacunku dla dobra wspólnego, rodziny, społeczności lokalnej, państwowej, a także do rozwijania patriotyzmu jako wartości o podstawowym znaczeniu.
 - Młodzież otrzymuje w szkole pomoc w rozpoznawaniu wartości moralnych, w dokonywaniu wyborów i hierarchizacji tych wartości.
 - Szkoła pomaga w poszukiwaniu odpowiedzi na sens życia, o przyszłości, wskazując na rzetelną pracę i uczciwość jako wartości prowadzące do realizacji przyjętych celów.
 - Nauczyciele i pracownicy szkoły oraz uczniowie tworzą w sobie postawę dialogu, a w szkole powstaje klimat dialogu.
2. **Profilaktyka** to proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu. To także ograniczenie i likwidowanie czynników, które blokują prawidłowy rozwój i zaburzają zdrowy styl życia. Zdrowy rozwój i prawidłowe funkcjonowanie człowieka jest bardzo ważną wartością społeczną. Profilaktyka w ZS - P jest procesem wspierania zdrowia i poczucia własnej wartości oraz przeciwdziałania czynnikom destrukcyjnym.

Działania z zakresu profilaktyki ograniczają się w naszych placówkach do profilaktyki pierwszego i drugiego stopnia.

Profilaktyka pierwszego stopnia uwzględnia działania skierowane do:

- całej społeczności szkolnej (uczniów, rodziców, pracowników) - mające na celu promocję zdrowia i zapobieganie pojawianiu się problemów związanych z zachowaniami destrukcyjnymi

Profilaktyka drugiego stopnia uwzględnia działania skierowane do:

- uczniów o najwyższym ryzyku dysfunkcyjności, pomagające im w jego redukcji.

Działania pierwszego stopnia prowadzone są na poziomie informacyjnym, edukacyjnym oraz na poziomie działań alternatywnych.

Działania na **poziomie informacyjnym** w zakresie profilaktyki są działaniami wspierającymi działania główne, same bowiem nie prowadzą do redukcji zachowań destrukcyjnych.

Działania **edukacji psychologicznej i społecznej** to działania, które dostarczają takiej wiedzy i umiejętności, aby uczniowie mogli lepiej radzić sobie z zagrożeniami (uzależnieniami, stresem).

Działania alternatywne mają za zadanie zaspokoić takie potrzeby uczniów jak: potrzeby zabawy, kontaktów z rówieśnikami, rozwijanie zainteresowań, pasji, itp.

3. Uwagi dotyczące realizacji programu

- Istotą działań wychowawczo - profilaktycznych szkoły jest „wspólny front” wszystkich nauczycieli, rodziców i pracowników niepedagogicznych. Wśród wszystkich występuje troska o klimat otwartości, życzliwości, dialogu, pogody i ciepła.
- Proces tworzenia systemu wychowawczo - profilaktycznego odbywa się w czterech najważniejszych dziedzinach: kształceniu, uspołecznieniu, rozwoju indywidualnym każdego ucznia i współpracy ze środowiskiem. W tej działalności zaangażowani są nauczyciele, uczniowie, rodzice i instytucje pozaszkolne, których zadania są zbieżne z naszymi założeniami
- Zakłada się ścisłą współpracę z instytucjami wspierającymi działalność wychowawczą: Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, GOPS w Rojewie, różnymi fundacjami, TKOPD, Policją, Sądem Rejonowym itp.
- Program wychowawczo - profilaktyczny powstał w oparciu o:
 - zadania zawarte w podstawie programowej i rozporządzeniach MEN oraz ustawie Prawo oświatowe)
 - wnioski wypływające z analizy dotychczasowych działań podejmowanych przez szkołę,
 - diagnozę potrzeb uczniów i rodziców, nauczycieli i pracowników szkoły.
- Skuteczność podejmowanych działań będzie badana systematycznie w ramach zaplanowanej ewaluacji.

DIAGNOZA POTRZEB W ZAKRESIE WYCHOWANIA I PROFILAKTYKI W SZKOLE PODSTAWOWEJ W ZESPOLE SZKOLNO – PRZEDSZKOLNYM W ROJEWIE

1. Diagnoza środowiska szkolnego

Diagnoza dotyczy wstępnego rozpoznania problemów:

- Szkoły
- Uczniów
- Rodziców
- Środowiska lokalnego

Diagnozę w szkole przeprowadzono w oparciu o:

- analizę dokumentacji (opinie i orzeczenia z P P-P , teczki indywidualne uczniów, teczki tematyczne, w tym notatki służbowe, dziennik pedagoga, analizę sytuacji wychowawczej klas, analizę frekwencji uczniów);
- obserwacje zachowania uczniów w sytuacjach typowo szkolnych i pozalekcyjnych;
- rozmowy indywidualne z uczniami, nauczycielami i rodzicami;
- konsultacje z dyrektorem szkoły;
- zajęcia profilaktyczne i wychowawcze w klasach;
- ankiety dla uczniów, rodziców i nauczycieli uwzględniające sytuacje wychowawczo - profilaktyczne;
- kontakty z sądem (kuratorami sądowymi);
- kontakty z GKRPA i GOPS.

Diagnoza potwierdziła wstępnie założone **obszary zagrożeń występujące w naszej szkole:**

- zdarza się, że młodzież wagaruje i ucieka z poszczególnych zajęć lub opuszcza pojedyncze dni w tygodniu nauki albo spóźnia się na lekcje, co wpływa na osiągnięte wyniki w nauce,
- pojawia się problem agresji fizycznej (popychanie, bójki) i słownej (wulgaryzmy, przezywanie) są to sporadyczne przypadki, nie mniej nie możemy ich ignorować,
- pojawiają się problemy związane z nadmierną troską o swój wygląd(bulimia, anoreksja, nadmierna rywalizacja o strój),
- bez względu na wiek uczniów spotykamy się z nieśmiałością lub nadmierną pewnością siebie, co zaburza relacje rówieśnicze,
- problemem jest też brak umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, eliminowania przykrych napięć, zdrowego rozładowania stresu,
- młodzież zagrożona jest ryzykiem eksperymentowania z różnego typu używkami(alkohol, narkotyki, nikotyna, dopalacze),
- pojawia się też problem uzależnienia od komputera, internetu, gier, itd.,
- zaczyna pojawiać się problem depresji wśród młodzieży, chorób psychicznych, samookaleczeń,

- uczniowie mają problem z prawidłowym zagospodarowaniem swojego czasu oraz z umiejętnością efektywnego uczenia się.

2. Model absolwenta Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Rojewie:

Uczeń kończący Szkołę Podstawową w Rojewie:

- sprawnie komunikuje się w języku polskim oraz w językach obcych, w tym występuje przed publicznością;
- efektywnie porozumiewa się w różnych sytuacjach;
- prezentuje własne stanowisko z uwzględnieniem doświadczeń i poglądów innych ludzi;
- poszukuje, porządkuje oraz krytycznie analizuje i wykorzystuje informacje z różnych źródeł;
- jest gotowy do podejmowania twórczej i naukowej aktywności;
- interesuje się otaczającym światem;
- kreatywnie rozwiązuje problemy z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki;
- rozwiązuje problemy, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- umie pracować w zespole;
- wykazuje aktywność społeczną;
- bierze aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju.

CELE OGÓLNE I SZCZEGÓŁOWE

1. Cele ogólne:

- Rozwijanie u dzieci i młodzieży poczucia odpowiedzialności za siebie i innych, solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości, wolności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego oraz otwarcia się na wartości kultury Europy i świata.
- eliminowanie (lub redukcja) czynników ryzyka oraz jednoczesne wzmacnianie czynników chroniących.

2. Cele szczegółowe:

- Aktywizacja ucznia i wspieranie jego rozwoju.
- Aktywna współpraca z rodzicami oraz wspieranie ich w wypełnianiu obowiązków wychowawczych i przygotowanie dziecka do życia w społeczeństwie.
- Kształtowanie prawidłowego obrazu samego siebie oraz prawidłowej oceny swoich postaw i zachowań.
- Uświadamianie potrzeby zdobywania wiedzy i umiejętności.
- Kształtowanie więzi z najbliższym środowiskiem, społecznością lokalną i ojczyzną.
- Tworzenie bezpiecznego środowiska szkolnego.
- Integrowanie zespołów klasowych poprzez samorządność uczniowską.
- Kształtowanie właściwych postaw wobec zdrowia fizycznego i psychicznego.

- Wyrabianie nawyków współdziałania i współtworzenia w grupie.
- Przygotowanie uczniów do uczestniczenia w życiu kulturalnym.
- Stworzenie możliwości rozwoju indywidualnych zainteresowań i zdolności.
- Kształtowanie umiejętności rozpoznawania wartości moralnych.
- Kształtowanie postaw prozdrowotnych uczniów, w tym wdrożenie ich do zachowań higienicznych, bezpiecznych dla zdrowia własnego i innych osób.
- Ugruntowanie wiedzy z zakresu prawidłowego odżywiania się i korzyści płynących z aktywności fizycznej oraz stosowania profilaktyki.
- Stwarzanie uczniom warunków do nabywania wiedzy i umiejętności potrzebnych do rozwiązywania problemów z wykorzystaniem metod i technik wywodzących się z informatyki.
- Przygotowanie uczniów do dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów w trakcie korzystania z zasobów dostępnych w internecie, krytycznej analizy informacji, a także bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania opartych na wzajemnym szacunku relacji z innymi użytkownikami sieci.
- Wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej, przywiązania do historii i tradycji narodowych.
- Przygotowanie i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego, w tym do angażowania się w wolontariat.
- Kształtowanie postawy szacunku dla środowiska przyrodniczego, w tym upowszechnianie wiedzy o zasadach zrównoważonego rozwoju.
- Motywowanie do działań na rzecz ochrony środowiska.
- Rozwijanie zainteresowania ekologią.
- Podnoszenie wartości rodziny, miłości, przyjaźni.
- Rozwijanie wrażliwości i empatii ucznia.
- Podnoszenie autorytetu nauczyciela i rodzica w oczach ucznia.
- Ograniczenie i eliminowanie zachowań problemowych.
- Zapobieganie i zmniejszanie szkód występujących w życiu młodego człowieka w związku z sięganiem po substancje uzależniające.
- Wypracowanie właściwych form współpracy szkoły z rodzicami.

TREŚCI WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNE

W podstawie programowej kształcenia ogólnego określono zadania wychowawczo-profilaktyczne szkoły, w tym do realizacji na zajęciach z wychowawcą oraz zadania wychowawcze w przedmiotach na każdym etapie edukacyjnym w poszczególnych typach szkół. (art. 4 pkt 24 ustawy Prawo oświatowe)

Treści wychowawczo – profilaktyczne do realizacji podczas godzin do dyspozycji

OBSZARY	ZADANIA			
	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII
Zdrowie – edukacja zdrowotna	Nabycie podstawowej wiedzy na temat stresu. Inspirowanie młodzieży do myślenia o własnej motywacji do działania. Nabywanie umiejętności gromadzenia i porządkowania wiedzy o sobie. Kształtowanie postaw otwartych na poszukiwanie pomocy oraz porady, kiedy zaczynają się trudności i kiedy wybór jest ważny i trudny. Kształtowanie postaw prozdrowotnych poprzez promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.	Zachęcanie uczniów do pracy nad własną motywacją oraz analizą czynników, które ich demotywują. Kształtowanie umiejętności podejmowania i realizacji zachowań prozdrowotnych. Prezentowanie sposobów pokonywania własnych słabości oraz akceptowania ograniczeń i niedoskonałości.	Kształtowanie umiejętności rozpoznawania własnych cech osobowości. Kształtowanie konstruktywnego obrazu własnej osoby, np. świadomości mocnych i słabych stron. Rozwijanie właściwej postawy wobec zdrowia i życia jako najważniejszych wartości. Doskonalenie i wzmacnianie zdrowia fizycznego.	Kształtowanie postawy proaktywnej, w której uczeń przejmuje inicjatywę, ale też odpowiedzialności za swoje działania, decyzje. Kształtowanie umiejętności świadomego wyznaczania sobie konkretnych celów. Rozwijanie umiejętności hierarchizacji zadań. Podnoszenie poczucia własnej wartości poprzez określanie osobistego potencjału. Kształtowanie świadomości własnego ciała z uwzględnieniem zmian fizycznych i psychicznych w okresie dojrzewania.

wychowawcy w klasach IV – VIII:

OBSZARY	ZADANIA				
	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	

Relacje – kształtowanie postaw społecznych	Kształtowanie umiejętności właściwej komunikacji, stanowiącej podstawę współdziałania.	Rozwijanie umiejętności rozumienia innych, która sprzyja efektywnej współpracy.	Kształtowanie umiejętności współpracy w dążeniu do osiągnięcia celu.	Kształtowanie umiejętności wchodzenia w interakcje z ludźmi w sposób zapewniający zadowolenie obydwu stron.	Rozwój postaw, które sprzyjają rozwiązywaniu problemów.
	Kształtowanie umiejętności asertywnego wyrażania własnych potrzeb.	Wyzwalanie chęci do działania na rzecz innych osób w celu poprawy ich sytuacji (wolontariat).	Uwrażliwianie na różne obszary ludzkich problemów i potrzeb poprzez krzewienie potrzeby udzielania pomocy (wolontariat).	Kształtowanie umiejętności szukania inspiracji, rozwijanie własnej kreatywności.	Rozwój dostrzegania potrzeb innych osób, odpowiedzialności za siebie i innych.
	Rozwijanie wrażliwości na potrzeby i trudności innych ludzi.	Rozwijanie poczucia przynależności do grupy (samorząd uczniowski, klub, drużyna, wspólnota).	Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych: wyrażanie własnych opinii, przekonań i poglądów.	Rozwijanie odpowiedzialności za siebie i innych (wolontariat).	Rozwój wiedzy i umiejętności specjalnych.
	Kształtowanie postawy szacunku i zrozumienia wobec innych osób.	Kształtowanie otwartości na doświadczenia innych ludzi, ich sposobów rozwiązywania problemów, na nową wiedzę.	Rozwijanie świadomości roli i wartości rodziny w życiu człowieka.		Rozwój doświadczenia i umiejętności.
	Rozwijanie zdolności do inicjowania i podtrzymywania znaczących głębszych relacji.	Rozwijanie świadomości dotyczącej roli osób znaczących i autorytetów.	Rozwijanie samorządności.		Rozwój doświadczenia i umiejętności.
	Budowanie atmosfery wzajemnego szacunku w społeczności szkolnej.				Rozwój doświadczenia i umiejętności.

OBSZARY	ZADANIA				
	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	
Kultura – wartości, normy i wzory zachowań	Zapoznanie z rolą zainteresowań w życiu człowieka.	Rozwijanie zainteresowań i pasji uczniów.	Rozwój zainteresowań, poszerzenie autonomii i samodzielności	Popularyzowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Popularyzowanie różnych form spędzania czasu wolnego.
	Uwrażliwianie na kwestie moralne, np. mówienia prawdy, sprawiedliwego traktowania.	Budowanie samoświadomości dotyczącej praw, wartości, wpływów oraz postaw.	Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia w kontekście analizy wpływów rówieśników i mediów na zachowanie.	Rozwijanie pozytywnego stosunku do procesu kształcenia i samokształcenia, zaangażowania w zdobywanie wiedzy i umiejętności.	Popularyzowanie i rozwijanie na terenie szkoły i w domu wartości.
	Kształtowanie pozytywnego stosunku do procesu kształcenia.	Rozwijanie umiejętności wyrażania własnych emocji.	Dokonywanie analizy postaw, wartości, norm społecznych, przekonań i czynników które na nie wpływają.	Rozwijanie takich cech jak: pracowitość, odpowiedzialność, prawdomówność, rzetelność	Rozwój odpowiedzialności i umiejętności.
	Kształtowanie potrzeby uczestnictwa w kulturze.	Rozwijanie umiejętności właściwego zachowania			Rozwój doświadczenia i umiejętności.

		się z uwzględnieniem sytuacji i miejsca.	Rozwijanie szacunku dla kultury i dorobku narodowego.	i wytrwałość. Umacnianie więzi ze społecznością lokalną.	
Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)	Redukowanie agresywnych zachowań poprzez uczenie sposobów rozwiązywania problemów. Budowanie atmosfery otwartości i przyzwolenia na dyskusję. Uświadamianie zagrożeń wynikających z korzystania z nowoczesnych technologii informacyjnych.	Rozwijanie umiejętności prowadzenia rozmowy w sytuacji konfliktu – podstawy negocjacji i mediacji. Rozwijanie umiejętności identyfikowania przyczyn własnego postępowania. Dokonywanie analizy wpływu nastawienia do siebie i innych na motywację do podejmowania różnorodnych zachowań.	Dostarczanie wiedzy na temat osób i instytucji świadczących pomoc w trudnych sytuacjach. Budowanie atmosfery wsparcia i zrozumienia w sytuacji problemowej oraz promowanie rzetelnej wiedzy mającej na celu zredukowanie lęku.	Rozwijanie postaw opartych na odpowiedzialności za dokonywane wybory i postępowanie. Dostarczenie wiedzy z zakresu prawa dotyczącego postępowania w sprawie. Przeciwdziałanie ryzykownym zachowaniom seksualnym.	Propana te i moralności i odpowiedzialności psychologicznej. Rozwijanie wykończeń w sytuacjach konfliktowych.
Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych) cd.	Zwiększanie wiedzy na temat środków uzależniających i zagrożeń z nimi związanych. Rozwijanie umiejętności troski o własne bezpieczeństwo w relacjach z innymi.	Rozwijanie poczucia osobistej odpowiedzialności, zachęcanie do angażowania się w prawidłowe i zdrowe zachowania. Doskonalenie umiejętności rozpoznawania symptomów uzależnienia od komputera i internetu.	Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z własnymi negatywnymi emocjami oraz z zachowaniami agresywnymi. Kształtowanie przekonań dotyczących znaczenia posiadanych informacji, których wykorzystanie pomaga w redukowaniu lęku w sytuacjach kryzysowych. Rozwijanie świadomości dotyczącej prawa do prywatności, w tym do ochrony danych osobowych oraz ograniczonego zaufania do osób poznanych w sieci.	Rozwijanie umiejętności reagowania w sytuacjach kryzysowych, niesienia pomocy dotkniętym nimi osobom oraz minimalizowania ich negatywnych skutków. Rozwijanie umiejętności lepszego rozumienia siebie poprzez poszukiwanie i udzielanie odpowiedzi na pytania: Kim jestem? Jakie są moje cele i zadania życiowe?	Propana te i moralności i odpowiedzialności psychologicznej. Rozwijanie wykończeń w sytuacjach konfliktowych.

Zadania wychowawcze do realizacji na pierwszym etapie edukacyjnym i niektórych przedmiotach

OBSZAR	ZADANIA – KLASY I–III
Zdrowie – edukacja zdrowotna	• zapoznanie z podstawowymi zasadami dbałości o zdrowie własne i innych, kształtowanie umiejętności kreowania środowiska sprzyjającego zdrowemu stylowi życia; • zapoznanie z zasadami zdrowego, racjonalnego odżywiania się, higieny osobistej i aktywności fizycznej; • przygotowanie do podejmowania działań mających na celu zdrowy styl życia w aspekcie fizycznym i psychicznym; • kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie; • rozwijanie umiejętności podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku; • kształtowanie umiejętności analizy zjawisk przyrodniczych, rozumowania przyczynowo-skutkowego; • uświadomienie wpływu przyrody nieożywionej na życie ludzi, zwierząt i roślin; • kształtowanie wytrwałości w działaniu i dążeniu do celu, umiejętności adekwatnego zachowania się w sytuacjach zwycięstwa i porażki.
Relacje – kształtowanie postaw społecznych	• kształtowanie podstawowych umiejętności komunikacyjnych; • rozwijanie umiejętności formułowania prostych wniosków na podstawie obserwacji i własnych doświadczeń; • kształtowanie umiejętności przestrzegania obowiązujących reguł; • kształtowanie umiejętności nawiązywania i podtrzymywania relacji z rówieśnikami, rozpoznawania ich potrzeb, zgodnej współpracy z innymi, z zachowaniem obowiązujących norm i reguł kultury osobistej; • przygotowanie do sprawiedliwego i uczciwego oceniania zachowania własnego i innych ludzi; • zapoznanie z podstawowymi prawami i obowiązkami wynikającymi z roli ucznia oraz członka szkolnej społeczności, rodziny i kraju; • rozwijanie empatii, umiejętności podejmowania działań mających na celu pomoc słabszym i potrzebującym, umiejętności rozwiązywania konfliktów i sporów.

Kultura – wartości, normy, wzory zachowań	• kształtowanie umiejętności właściwego komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych, dbałość o język i kulturę wypowiedzianą się; • kształtowanie umiejętności analizy prostych sytuacji wychowawczych, odróżniania dobra od zła; • kształtowanie gotowości do uczestnictwa w kulturze, poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także poszanowania innych kultur i tradycji, określanie swojej przynależności kulturowej poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami i tradycją w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym, uczestniczenie w życiu kulturalnym środowiska rodzinnego, szkolnego, lokalnego oraz wydarzeniach organizowanych przez najbliższą społeczność; • kształtowanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt z dziełami literackimi i wytworami kultury, zapoznanie z wybranymi dziełami architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury, wyzwalanie potrzeby kontaktu z literaturą i sztuką dla dzieci; • kształtowanie postaw wyrażających szacunek dla ludzi, niezależnie od religii, statusu materialnego, wieku, wyglądu, poziomu rozwoju intelektualnego i fizycznego oraz respektowanie ich praw, podejmowanie działań w celu zapobiegania dyskryminacji; • inspirowanie do podejmowania aktywności i inicjatyw oraz pracy zespołowej, wspomaganie działań służących kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia; • przygotowanie do radzenia sobie w sytuacjach codziennych wymagających umiejętności praktycznych, budzenie szacunku dla pracy ludzi różnych zawodów; • przygotowanie do podejmowania działań mających na celu identyfikowanie i rozwijanie własnych zainteresowań; • wstępne kształtowanie postaw wyrażających szacunek do symboli i tradycji narodowych oraz tradycji związanych z rodziną, szkołą i społecznością lokalną; • kształtowanie umiejętności wyrażania własnych emocji w różnych formach ekspresji; • kształtowanie poczucia własnej wartości dziecka, podtrzymywanie ciekawości poznawczej, rozwijanie kreatywności i przedsiębiorczości oraz brania odpowiedzialności za swoje decyzje i działania; • kształtowanie świadomości odmienności osób niepełnosprawnych, innej narodowości, wyznania, tradycji kulturowej oraz ich praw.
---	---

Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)	• zapoznanie z podstawowymi zasadami bezpieczeństwa w różnych sytuacjach życiowych, kształtowanie właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia oraz sytuacjach nadzwyczajnych; • kształtowanie umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, kształtowanie świadomości negatywnego wpływu pracy przy komputerze na zdrowie i kontakty społeczne oraz niebezpieczeństw wynikających z anonimowości kontaktów, respektowanie ograniczeń dotyczących korzystania z komputera, internetu i multimediów; • przygotowanie do bezpiecznego i rozsądnego korzystania z narzędzi i urządzeń technicznych, bezpiecznego organizowania zajęć ruchowych i poruszania się po drogach; • przygotowanie do bezpiecznego korzystania ze środków komunikacji, zapobiegania i przeciwdziałania sytuacjom problemowym; • kształtowanie umiejętności utrzymywania ładu i porządku wokół siebie, w miejscu nauki i zabawy.
--	--

ZDROWIE

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
Edukacja wczesnoszkolna	– dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia; – ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia człowieka; – posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej; – posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia; – reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby; – wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych, ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjadania ich w nadmiarze; – przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia; – ubiera się odpowiednio do stanu pogody, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. internet; – ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka;
Informatyka	– w sposób odpowiedzialny posługuje się technologią dostosowaną do jego predyspozycji psychofizycznych i zdrowotnych;
Biologia	– analizuje związek pomiędzy własnym postępowaniem a zachowaniem

	zdrowia oraz rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej; – uzasadnia konieczność ochrony przyrody; – opisuje i prezentuje postawę i zachowania człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody;
Wychowanie fizyczne	– opisuje, jakie znaczenie ma aktywność fizyczna dla zdrowia; – opisuje piramidę żywienia i aktywności fizycznej; – opisuje zasady zdrowego odżywiania; – przestrzega zasad higieny osobistej i czystości odzieży; – przyjmuje prawidłową postawę ciała w różnych sytuacjach; – omawia sposoby postępowania w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia; – wymienia czynniki, które wpływają pozytywnie i negatywnie na zdrowie i samopoczucie oraz wskazuje te, na które może mieć wpływ; – omawia sposoby redukcji nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny; – wymienia przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego odchudzania się i używania sterydów w celu zwiększenia masy mięśni; – wyjaśnia wymogi higieny wynikające ze zmian zachodzących w organizmie w okresie dojrzewania;
WOS	– rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych; – podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im; przedstawia różne formy zachowań asertywnych;
Przyroda	– kształtowanie umiejętności właściwego reagowania na niebezpieczeństwa zagrażające życiu i zdrowiu; – doskonalenie umiejętności dbałości o własne ciało, jak i najbliższe otoczenie; – poznawanie siebie, swoich zdolności i rozwijanie zainteresowań sprzyjających motywacji do uczenia się;
Edukacja dla bezpieczeństwa	– wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym a społecznym; wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie; – wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne), zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków; odróżnia czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ od takich, na które nie może mieć wpływu; – omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu; – dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie); – wymienia rzetelne źródła informacji o zdrowiu, chorobach, świadczeniach i usługach zdrowotnych; – ocenia własne zachowania związane ze zdrowiem, ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia; – ustala, co sam może zrobić, aby tworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska

	przyrodniczego, wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.);
Technika	– przyjmuje postawy odpowiedzialności za współczesny i przyszły stan środowiska; – kształtuje umiejętności segregowania i wtórnego wykorzystania odpadów znajdujących się w najbliższym otoczeniu;
Wychowanie do życia w rodzinie	– radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu;

Relacje

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
Edukacja wczesnoszkolna	– identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach; – przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad; – współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologie; – dostrzega, że każdy powinien brać odpowiedzialność za swoje wybory; – dostrzega, że lepiej poznaje siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności; – odkrywa, że współtworzy różne wspólnoty osób, np. rodzinę, klasę, państwo; – ma świadomość, że każdej osobie ludzkiej, także jemu, należy się szacunek, że szacunkiem należy obdarzać także wspólnoty osób – rodzinę, klasę, naród (ojczyznę), w tym wspólnotę religijną – a także symbole tych wspólnot; – szanuje godność każdej osoby ludzkiej oraz swoją, wyraża swoim komunikatem werbalnym i niewerbalnym; – uwzględnia coraz częściej godność i dobro innych osób, podejmując decyzję o działaniu; – wyraża szacunek wobec osób, wspólnot osób oraz ich symboli w sytuacjach codziennych i uroczystych, przejawiając właściwe zachowanie; – wchodzi w relacje z innymi osobami (równieśnikami, nauczycielami), szanując to, co jest wartością dla nich, i nazywając to, co jest wartością dla niego; – naśladuje i przyjmuje jako własne zachowania dobre na podstawie doświadczeń ze świata realnego oraz przykładów płynących z tekstów literackich, filmów i innych źródeł; – przestrzega zasad obowiązujących we wspólnocie osób, której jest członkiem;
Informatyka	– uczestniczy w zespołowym rozwiązaniu problemu, posługując się techno-

	logią taką jak: poczta elektroniczna, forum, wirtualne środowisko kształcenia, dedykowany portal edukacyjny; – identyfikuje i docenia korzyści płynące ze współpracy nad wspólnym rozwiązywaniem problemów; – bierze udział w różnych formach współpracy, jak: programowanie w parach lub w zespole, realizacja projektów, uczestnictwo w zorganizowanej grupie uczących się; projektuje, tworzy i prezentuje efekty wspólnej pracy;
Wychowanie fizyczne	– uczestniczy w sportowych rozgrywkach klasowych w roli zawodnika, stosując zasady „czystej gry”: szacunku dla rywali, respektowania przepisów gry, podporządkowania się decyzjom sędziego; potrafi właściwie zachować się w sytuacji zwycięstwa i porażki, podziękować za wspólną grę; – pełni rolę organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych; – wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania; – wyjaśnia, jak należy zachować się w sytuacjach związanych z aktywnością taneczną; – omawia znaczenie dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci; – identyfikuje swoje mocne strony, budując poczucie własnej wartości, planuje sposoby rozwoju oraz ma świadomość słabych stron, nad którymi należy pracować; – wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych; – wykazuje umiejętność adekwatnej samooceny swoich możliwości psychofizycznych; – współpracuje w grupie szanując poglądy i wysiłki innych ludzi, wykazując asertywność i empatię; – motywuje innych do udziału w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i specjalnych potrzebach edukacyjnych (np. osoby niepełnosprawne, osoby starsze);
WOS	– współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich; – wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności; – uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; rozumie znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontaktu, przynależności, uznania); – przedstawia zasady komunikowania się; wyjaśnia zasady skutecznej autoprezentacji – kształtowania swojego wizerunku; – wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści; przedstawia różne formy współpracy w grupie; – rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; – rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania

	wspólnych decyzji; – przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy;
Przyroda	– zachęcanie do działania na rzecz środowiska lokalnego; – doskonalenie umiejętności w zakresie komunikowania się, współpracy i działania oraz pełnienia roli lidera w zespole;
Biologia	– prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych;
Wychowanie do życia w rodzinie	– zna i stosuje zasady <i>savoir-vivre'u</i> w różnych sytuacjach społecznych; – rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; przyjmuje odpowiedzialność za manifestowane reakcje, wypowiedziane i pisane słowa; – kształtuje i wyraża postawy asertywne, gdy nie może lub nie powinien czegoś wykonać, stara się odmawiać tak, by nie ranić drugiego; – bierze udział w życiu społecznym przez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; ujawnia wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i zna konkretne sposoby jej udzielania;

Kultura

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
Klasa I–III	– ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne respektowane przez środowisko szkolne; – szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów, przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt w różnych regionach Polski, a także w różnych krajach; – określa, co jest dobre, a co jest złe, w otaczającym go świecie i w świecie poznawanych tekstów oraz podaje uzasadnienie swojego zdania; – odróżnia szczęście od doraźnie odczuwanej przyjemności i poznaje, że dobro jest źródłem szczęścia własnego oraz innych osób; – odkrywa, że wspólnota osób, której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i oczekuje ich respektowania;
Język polski	– kształtuje umiejętność uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym; – rozwija zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami; – kształci postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej; – rozwija zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych; – rozwija szacunek dla wiedzy, wyrabia pasję poznawania świata i zachęca do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości; – rozwija umiejętność samodzielnego docierania do informacji,

	dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania; – rozwija umiejętność rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzośćw, przypisów i odsyłaczy, oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej; – kształci nawyki systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania; – jest zachęcany do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i wykładach, oraz rozwijania umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;
Historia	– poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje;
Muzyka	– poznaje i popularyzuje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu; – zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej; – zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne; – uczestniczy w tworzeniu artystycznych projektów edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym (również z wykorzystaniem technologii informacyjnej); – angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska; – uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych; – stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców;
Plastyka	– zna dziedzictwo kulturowe najbliższego otoczenia, wymienia zabytki i dzieła architektury (historycznej i współczesnej); – zapoznaje się z twórczością artystów w obrębie „małej ojczyzny”;
WOS	– uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady; – podaje cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego; – wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym;

	– uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/etniczną, państwową/obywatelską, europejską); rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom; – planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy;
Przyroda	– kształtuje postawy związane z tożsamością kulturową regionu;
Geografia	– łączy racjonalność naukową z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości; – przyjmuje postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania; – rozwija w sobie poczucie tożsamości oraz wykazywanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej; – ma poczucie dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku narodu (różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz sukcesów polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej); – kształtuje pozytywne – emocjonalne i duchowe – więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią; – rozwija postawy współodpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszłego rozwoju społeczno-kulturowego i gospodarczego „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski; – przełamuje stereotypy i kształtuje postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości;
Informatyka	– opisuje kwestie etyczne związane z wykorzystaniem komputerów i sieci komputerowych, takie jak: bezpieczeństwo, cyfrowa tożsamość, prywatność, własność intelektualna, równy dostęp do informacji i dzielenie się informacją; – postępuje etycznie w pracy z informacjami;
Wychowanie do życia w rodzinie	– jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie;

Bezpieczeństwo

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
Edukacja wczesnoszkolna	– wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne

	prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu; – rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się środkach publicznego transportu zbiorowego; – stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną, rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku; – ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego, np. nagła zmiana pogody, huragan, ulewne deszcze, burza, susza oraz ich następstwa: powódź, pożar, piorun; określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach; – stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety; – rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, zwłaszcza w sieci Internet;
Informatyka	– rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, w tym zwłaszcza w sieci Internet; – przestrzega ogólnie przyjęte zasady związane z bezpieczeństwem w Internecie;
Wychowanie fizyczne	– omawia zasady bezpiecznego zachowania się nad wodą i w górach w różnych porach roku; – omawia konsekwencje zdrowotne stosowania używek w odniesieniu do podejmowania aktywności fizycznej; – wymienia zasady bezpiecznego korzystania ze sprzętu sportowego; – wymienia najczęstsze przyczyny oraz okoliczności wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych, omawia sposoby zapobiegania im; – wskazuje zagrożenia związane z uprawianiem niektórych dyscyplin sportu;
WOS	– rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach; – przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów Internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować; – wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw; – przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami;
Informatyka	– posługuje się technologią zgodnie z przyjętymi zasadami i prawem; przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; – uznaje i respektuje prawo do prywatności danych i informacji oraz prawo do własności intelektualnej; – wymienia zagrożenia związane z powszechnym dostępem do technologii oraz do informacji i opisuje metody wystrzegania się ich;

	– stosuje profilaktykę antywirusową i potrafi zabezpieczyć przed zagrożeniem komputer wraz z zawartymi w nim informacjami; – ocenia krytycznie informacje i ich źródła, w szczególności w sieci, pod względem rzetelności i wiarygodności w odniesieniu do rzeczywistych sytuacji, docenia znaczenie otwartych zasobów w sieci i korzysta z nich;
Technika	– przewiduje zagrożenia płynące z niewłaściwego użytkowania sprzętu technicznego; – analizuje sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu podczas pracy z narzędziami i urządzeniami (procedura postępowania podczas wypadku przy pracy; umiejętność udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej w typowych sytuacjach zagrożenia);
Edukacja dla bezpieczeństwa	– wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń (pochodzenia naturalnego i wywołane przez człowieka); – wymienia zasady ostrzegania ludności o zagrożeniach; rozróżnia poszczególne sygnały alarmowe i środki alarmowe; omawia zasady właściwego zachowania się w razie uruchomienia sygnałów alarmowych;
Wychowanie do życia w rodzinie	– świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z Internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany;

DZIAŁANIA WYCHOWAWCZE SKIEROWANE DO UCZNIÓW

Realizacji przyjętych celów wychowawczych służą następujące metody i sposoby działania:

1. Tematyczne godziny wychowawcze związane z problematyką klasowego planu wychowawczo - profilaktycznego; wybraną tematykę realizuje się też na wszystkich przedmiotach nauczania.
2. Związane tematycznie z założeniami naszego programu spotkania rodziców, nauczycieli i uczniów ze specjalistami.
3. Indywidualne rozmowy uczniów z nauczycielami i innymi pracownikami szkoły.
4. Stała współpraca z pedagogiem szkolnym w rozwiązywaniu bieżących problemów wychowawczych.
5. Treningi umiejętności interpersonalnych i warsztaty poznawczo-doskonalące.
6. Stworzenie odpowiednich warunków działania Samorządu Uczniowskiego oraz innym organizacjom młodzieżowym mającym prawo funkcjonowania na terenie szkoły.
7. Zapewnienie bezpieczeństwa uczniom w czasie: lekcji, przerw międzylekcyjnych (dyżury nauczycieli), zajęć sportowych, zajęć kulturalno-rozrywkowych, również poprzez wykorzystywanie *CCTV (monitoringu wizyjnego)*.
8. Pomoc uczniom w umiejętnym spędzaniu wolnego czasu i organizacji imprez szkolnych.
9. Podtrzymywanie i rozwijanie tradycji szkolnych, poprzez organizowanie imprez o charakterze cyklicznym.
10. Edukacja kulturalna poprzez: uczestnictwo uczniów w spektaklach teatralnych, wyjazdach do kina, koncertach, zwiedzanie wystaw w muzeach, organizowanie wycieczek.
11. Wychowanie przez zajęcia sportowe i inne rozwijające zainteresowania uczniów.
12. Współorganizowanie uroczystości i imprez dla uczniów wspólnie z Radą Rodziców.
13. Coroczne opracowywanie planu imprez i uroczystości szkolnych.

**DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE DOSTOSOWANE DO POTRZEB ROZWOJOWYCH UCZNIÓW, PRZYGOTOWANE W OPARCIU
O DIAGNOZĘ POTRZEB I PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH
W DANEJ SPOŁECZNOŚCI SZKOLNEJ, SKIEROWANE DO UCZNIÓW, RODZICÓW I NAUCZYCIELI**

Zagrożenia	Czynniki ryzyka	Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni
Środowisko społeczne i normy w nim występujące	1. Negatywne wzorce w mediach.	- uczyć krytycznego stosunku do mediów	- pogadanki na lekcjach wychowawczych - organizowanie zajęć i warsztatów profilaktycznych	Wychowawcy klas , pedagog
	2. Niski poziom wiedzy nt. konsekwencji prawnych za popełnienie czynów podlegających karze.	- podnieść poziom świadomości prawnej uczniów, rodziców, n-li - nieustannie dążyć do przestrzegania prawa	- organizowanie spotkań dla uczniów, rodziców, n-li z policjantami, pedagogiem, dyrektorem nt. prawnych aspektów przestępczości wśród nieletnich i problemów resocjalizacji - stosowanie procedur postępowania zawartych w Strategii działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki	Wszyscy nauczyciele, dyrektor, pedagog
	3. Fałszywe przekonanie o rzeczywistości - stereotypy	- przekształcać przekonania normatywne na prawdziwe	- organizowanie przedsięwzięć łamiących stereotypy (np. pokazywanie uczniom, że klasowa lub szkolna zabawa, czy wycieczka może być bardzo udana bez papierosów, alkoholu, narkotyków itp.)	Wszyscy nauczyciele

Modelowanie negatywnych zachowań w domu i w szkole	1. Niekawie, nudne lekcje.	- eliminować nudne lekcje, poprzez upowszechnianie aktywizujących metod nauczania	- organizowanie i zachęcanie nauczycieli do udziału w formach doskonalenia zawodowego, nt. metod aktywizacji uczniów na lekcjach - zorganizowanie szkolenia dla nauczycieli ZS-P „Metody aktywizujące w praktyce szkolnej” - stosowanie metod aktywizujących na zajęciach lekcyjnych	Dyrektor, wszyscy nauczyciele Dyrektor, pedagog
	2. Brak dyscypliny na lekcjach.	- podnieść umiejętność nauczycieli w zakresie dyscyplinowania uczniów - respektować normy poprawnego zachowania na lekcjach	- organizowanie wsparcia dla nauczycieli - organizowanie warsztatów w ramach WDN - ustalenie norm postępowania i zachowania na początku roku szkolnego - wdrażanie i respektowanie przyjętych zasad podczas lekcji - zachęcanie n-li do udziału w szkoleniach tematycznych	Dyrektor, pedagog, wszyscy nauczyciele

Modelowanie negatywnych zachowań w domu i w szkole	3. Brak kontaktu z rodzicami uczniów.	- nawiązać kontakt z rodzicami uczniów, głównie mających problemy dydaktyczne i sprawiających kłopoty wychowawcze - zwiększać częstotliwość kontaktów z domem rodzinnym	- umawianie spotkań z rodzicami w ramach godzin dostępności nauczycieli - wysyłanie wezwań do stawienia się w szkole - kontakty telefoniczne z rodzicami w nagłych przypadkach - umożliwienie rodzicom kontaktu ze wszystkimi nauczycielami podczas cotygodniowych godzinnych konsultacji, - konsekwentne i regularne wpisywanie uwag i pochwał w e-dzienniku	Dyrektor, pedagog, wychowawcy
--	--	--	---	--------------------------------------

	4. Niski stan wiedzy pedagogicznej i psychologicznej rodziców.	- podnieść stan wiedzy pedagogicznej i psychologicznej rodziców - rozszerzyć zakres form pomocy pedagogiczno – psychologicznej dla rodziców	- opracowanie i realizowanie tematyki pedagogizacji rodziców uczniów podczas zebrań z rodzicami, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń płynących ze zbyt długiego korzystania przez dzieci ze sprzętu z monitorami oraz podniesienia świadomości rodziców nt. konieczności kontroli dotyczącej aktywności dzieci w sieci - opracowanie informacji bibliograficznej na tematy pedagogiczno – psychologiczne - zebranie materiałów i informacji na w/w temat w bibliotece szkolnej i udostępnianie ich rodzicom - organizowanie warsztatów szkoleniowych dla rodziców nt. budowania więzi emocjonalnej, uzależnień, cyberprzemocy itp. - współpraca z instytucjami wspierającymi wychowanie dziecka	Wychowawcy klas, pedagog, dyrektor
--	---	--	--	---

Modelowanie negatywnych zachowań w domu i w szkole	5. Brak poszanowania dla norm prawnych.	- egzekwować przestrzeganie prawa wewnątrzszkolnego- motywować uczniów do nauki w każdej formie	- systematyczne zapoznavanie rodziców i uczniów z zapisami prawa wewnątrzszkolnego i zobowiązanie do jego przestrzegania - ewaluacja przepisów prawnych (wewnątrzszkolnych)	Dyrektor, wychowawcy klas, nauczyciele
	6. Unikanie łączenia się przez internet na lekcje zdalne (w przypadku ich wystąpienia)	- systematycznie kontaktować się z rodzicami uczniów przez e-dziennik - uatrakcyjnić zajęcia prowadzone przez internet	- podejmowanie oddziaływań wychowawczych, mających na celu zachęcanie uczniów do systematycznej pracy, - przypominanie rodzicom o motywowaniu dzieci do samodzielnej i regularnej nauki, - bieżące uzupełnianie e-dziennika i wpisywanie uwag, w celu umożliwienia rodzicom systematycznej kontroli, związanej z wypełnianiem przez dziecko obowiązku szkolnego - udział nauczycieli w różnych formach doskonalenia, związanych z nauczaniem zdalnym	Dyrektor, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog

Modelowanie negatywnych zachowań w domu i w szkole	7. Występowanie aktów agresji i przemocy w środowisku szkolnym i domowym	- wprowadzenie do realizacji zapisów Polityki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem - edukowanie uczniów na temat przeciwdziałania i reagowania na przemoc	-zapoznanie nauczycieli oraz pracowników niepedagogicznych z dokumentem - przygotowanie wersji skróconej dokumentu dla dzieci - szkolenia na temat przeciwdziałania przemocy: „Procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka. Odpowiedzialność prawna pracowników placówki, zobowiązanych do podjęcia interwencji” „Rozpoznawanie symptomów krzywdzenia dzieci. Procedura Niebieskiej Karty” „Praca z dziećmi z doświadczeniem migracyjnym” - zapoznanie uczniów na godzinie wychowawczej z Polityką ochrony małoletnich przed krzywdzeniem - warsztaty profilaktyczne - akcje profilaktyczne na terenie szkoły	Dyrektor i wszyscy nauczyciela
--	---	--	--	---------------------------------------

Grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania dysfunkcyjne	1. Uległość wobec grupy.	- eliminować występowanie negatywnych grup rówieśniczych - integrować zespoły klasowe	- systematyczna współpraca wszystkich nauczycieli w zakresie eliminowania wszelkich zachowań społecznie niepożądanych (obserwacje, dzielenie się spostrzeżeniami, wyciąganie konsekwencji wobec uczniów), - przeprowadzanie obowiązkowych zajęć integracyjnych w klasie podczas godzin wychowawczych, - inicjowanie klasowych przedsięwzięć służących integracji zespołów uczniowskich (wycieczki, wyjścia, imprezy, projekty edukacyjne) - organizowanie w ramach pomocy psychologicznej – pedagogicznej zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno – społeczne oraz zajęć z biblioterapii	Dyrektor, wszyscy nauczyciele, pedagog - pedagog szkolny, bibliotekarz szkolny
	2. Przemoc i agresja.	- eliminować wszelkie przejawy agresji i przemocy	- zdiagnozowanie miejsc oraz sytuacji występowania agresji w szkole (przeprowadzenie badań ankietowych w klasach) i rozmowy z uczniami - natychmiastowe reagowanie na jakiegokolwiek przejawy agresji w szkole - informowanie rodziców o zdarzeniach noszących znamiona przemocy, bądź agresji	Pedagog, dyrektor, wszyscy nauczyciele, wychowawcy klas

		- rozszerzać wiedzę i podnosić umiejętności nauczycieli w zakresie reagowania na przejawy agresji i przemocy - dostarczyć uczniom wiedzę o sposobach radzenia sobie z emocjami, stresem i w sytuacjach zagrożenia	- organizowanie warsztatów tematycznych w ramach WDN - przeprowadzanie zajęć wychowawczych nt. kształtowania prawidłowych postaw, ćwiczenia umiejętności zachowania w sytuacjach stresu, frustracji, zagrożenia	
Stabe wyniki w nauce	1. Brak motywacji do nauki.	- aktywizacja uczniów - poszerzać ofertę zajęć pozalekcyjnych, umożliwiających zdobycie nowych umiejętności	- stosowanie metod aktywizujących na lekcjach - zachęcanie uczniów do uczestnictwa w atrakcyjnych formach zajęć pozalekcyjnych - angażowanie uczniów w działalność pozytywną (społeczną, charytatywną, artystyczną itp.)	Nauczyciele przedmiotów, wychowawcy świetlicy, pedagog
Stabe wyniki w nauce	2. Niska samoocena uczniów.	- podnosić samoocenę uczniów	- wykorzystywanie elementów motywacji w systemie oceniania - nagradzanie uczniów za osiągnięcia - organizowanie prezentacji osiągnięć uczniów podczas „drzwi otwartych” dla rodziców	Nauczyciele przedmiotów

	3. Poziom absencji na zajęciach szkolnych.	- dążyć do podniesienia frekwencji uczniów na lekcjach	- monitorowanie absencji uczniów - zapoznanie uczniów i rodziców z przepisami mówiącymi o obowiązku nauki - indywidualne motywowanie uczniów do regularnego uczęszczania na zajęcia lekcyjne - postępowanie zgodne z procedurą dot. nieobecności uczniów	Wychowawcy klas, pedagog, dyrektor
	4. Problemy rozwojowe.	- rozpoznawać problemy rozwojowe uczniów - dostosowywać metody i formy nauczania dla uczniów posiadających opinie i orzeczenia z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej	- wspomaganie rodziców w nawiązaniu kontaktu z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną - opracowanie wykazu uczniów posiadających opinie i orzeczenia z P P-P - opracowanie Indywidualnych Programów Edukacyjno - Terapeutycznych dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej - udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi podczas zajęć obowiązkowych i dodatkowych - monitorowanie realizacji zaleceń Poradni	Pedagog, wychowawcy klas, dyrektor, nauczyciele przedmiotów, pedagog specjalny

Brak celów życiowych	1. Brak umiejętności radzenia sobie z trudnościami życiowymi.	- aktywizować system wartości, jako alternatywę dla zachowań dysfunkcyjnych i podstawę wyjścia naprzeciw trudnościom życiowym	- podejmowanie na lekcjach wychowawczych tematyki odpowiedzialności prawnej i moralnej - przeprowadzanie lekcji wychowawczych nt. miłości, przyjaźni, szczęścia rodzinnego i innych wartości, które powinny być cenione przez młodzież - wykorzystywanie uczestnictwa młodzieży w praktykach religijnych, w celu dostarczenia wartości uniwersalnych	Wychowawcy klas katecheci
	2. Brak alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego.	- ukazywać alternatywne sposoby organizowania sobie czasu wolnego	- organizowanie interesujących form zajęć pozalekcyjnych dla uczniów	Wszyscy nauczyciele

Dostęp do środków i substancji psychoaktywnych Zagrożenie uzależnieniem od Internetu. Cyberprzemoc.	1. Moda na branie, palenie i picie. 2. Długotrwałe i częste spędzanie czasu przed komputerem. 3. Nieumiejętne wykorzystywanie Internetu. 4. Niska dbałość o rozwój wiedzy i umiejętności zawodowych nauczycieli z zakresu profilaktyki uzależnień.	- dostarczyć uczniom i rodzicom wiedzę nt. konsekwencji używania środków uzależniających - zachęcać i motywować nauczycieli do udziału w kursach doskonalących - wykorzystać wsparcie (konsultacje) specjalistów - diagnozować skalę zjawiska zagrożenia uzależnieniami wśród uczniów - realizować programy profilaktyczne - upowszechniać wśród uczniów znajomość zachowań asertywnych	- przeprowadzenie wśród uczniów ankiet nt. uzależnień - zgromadzenie materiałów dydaktycznych nt. profilaktyki uzależnień - przygotowanie i przeprowadzenie lekcji wychowawczych nt. uzależnień - przeprowadzenie pedagogizacji rodziców nt. zagrożeń płynących z używania substancji psychoaktywnych, leków i zagrożeń płynących z nieograniczonego czasu przebywania przy komputerze oraz nieumiejętnego korzystania z Internetu - organizowanie warsztatów dla uczniów nt. uzależnień i cyberprzemocy z wykorzystaniem profilaktycznych programów rekomendowanych i innych - przygotowanie gazetek tematycznych w klasach i na korytarzach szkolnych - organizowanie konkursów profilaktycznych dla uczniów - organizowanie szkoleń w ramach WDN - współpraca z P P-P, GKRPA, poradniami specjalistycznymi, policją - przeprowadzanie badań ankietowych wśród uczniów i rodziców - przeprowadzanie lekcji profilaktycznych oraz nt. zachowań asertywnych - podejmowanie działań profilaktycznych i interwencyjnych w przypadku zauważenia zachowań mogących świadczyć o handlu substancjami psychoaktywnymi	Dyrektor, pedagog, bibliotekarz Wychowawcy klas, pozostali nauczyciele
---	---	--	---	--

Zdrowie fizyczne i psychiczne uczniów	1.Nieumiejętność radzenia sobie ze stresem .	- dostarczyć uczniom wiedzę nt. radzenia sobie ze stresem - wzmacniać poczucie pewności siebie i wiary we własne możliwości	- organizowanie szkoleń w ramach WDN - przeprowadzanie lekcji profilaktycznych oraz nt. radzenia sobie ze stresem	Wychowawcy, nauczyciele, pedagog,
	2.Niski poziom wiedzy nt. dbałości o higienę.	- wspierać uczniów, którzy nie mają wsparcia związanego z odpowiednią dbałością o higienę, szczególnie w okresie dojrzewania - dostarczyć uczniom i rodzicom wiedzę nt. przestrzegania ogólnie obowiązujących zasad i wytycznych, wypracowanych przez GIS i MEN (wypracowanych jeszcze w okresie pandemii) - promowanie zdrowego stylu życia	- pogadanki na lekcjach wychowawczych i innych, - indywidualne rozmowy z uczniami i rodzicami - umieszczenie zasad na stronie internetowej szkoły - wywieszenie zasad w pomieszczeniach szkolnych - zapewnienie środków dezynfekujących - realizacja w klasach IV - VIII programów profilaktycznych : „Znamię – znam je”i „Unplugged – zapobieganie uzależnieniom w szkole”, - realizacje programów dla klas I – III i „0” : „Czyste powietrze wokół nas”, „Chroń się przed kleszczami wszystkimi sposobami”, „Przyjazny tornister”, „Dobre sposoby na zakaźne choroby”, „Profilaktyka chorób pasożytniczych – owsica, wszawica, świerzby”.	Dyrektor, Wszyscy nauczyciele

	3. Choroby i zaburzenia psychiczne u młodzieży	- poszerzać wiedzę nauczycieli nt. zaburzeń, ze szczególnym uwzględnieniem depresji młodzieńczej - dostarczać uczniom i rodzicom wiedzę nt. symptomów choroby oraz gdzie można szukać wsparcia w radzeniu sobie z chorobą	- przeprowadzenie zajęć wychowawczych w klasach starszych nt. „Niebezpieczna siostra smutku – jak rozpoznać i poradzić sobie z depresją?” w ramach Światowego Dnia Walki z Depresją - indywidualne spotkania z rodzicami uczniów, wykazujących niepokojące symptomy	Pedagog szkolny, Bibliotekarz
	4. Nadwaga i otyłość u dzieci i młodzieży.	- promowanie zdrowego stylu życia wśród uczniów: zdrowe odżywianie, ruch na świeżym powietrzu, zajęcia sportowe - uświadamianie rodziców nt. negatywnego wpływu nadwagi, wynikającej ze złego odżywiania, na zdrowie dzieci	- realizacja Programu edukacyjnego WWF „Dieta przyjazna planecie” – Renata Kowalska – kl. VI - zachęcanie do ćwiczeń fizycznych i udziału w zawodach sportowych, efektywnego spędzania czasu wolnego, zdrowego odżywiania, na lekcjach przedmiotowych tj. przyroda, biologia, wf oraz na gddw - zachęcanie uczniów do udziału w akcjach typu „Śniadanie daje moc”, „ Wiosenne śniadanie” - zachęcanie do spożywania owoców i warzyw przywożonych przez ARiMR	Dyrektor Nauczyciele

EWALUACJA PROGRAMU

Cel ewaluacji:

- kontrola realizacji programu
- rozwój wiedzy o programie
- rozwiązywanie problemów powstających w czasie realizacji.

Ocenie poddawane są następujące elementy:

- realizacja zaleceń zawartych w orzeczeniach i opiniach Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz innych poradni specjalistycznych;
- realizacja problematyki wychowawczej i profilaktycznej, zawartej w klasowych planach wychowawczo - profilaktycznych;
- występowanie czynników, rodzajów i przyczyn zachowań ryzykownych;
- występowanie czynników chroniących;
- funkcjonowanie pomocy psychologiczno - pedagogicznej;
- udział nauczycieli w formach szkolenia i doskonalenia zawodowego w zakresie wychowania i profilaktyki;
- formy współpracy z rodzicami;
- dokumentacja potwierdzająca realizację Programu wychowawczo – profilaktycznego.

Informacje niezbędne do ewaluacji będą uzyskiwane poprzez:

- bezpośrednią rozmowę z uczniami i rodzicami;
- prowadzenie wnikliwej obserwacji zachowa uczniów;
- analizę dokumentacji szkolnej (dzienniki lekcyjne, plany pracy, protokoły, sprawozdania, notatki, opinie);
- ankietowanie uczniów, rodziców i nauczycieli;
- analizę wyników przeprowadzonych ankiet;
- wymianę spostrzeżeń i uwag podczas posiedzeń Rady Pedagogicznej.

***Instytucje wspierające szkołę w działaniach wychowawczych
i profilaktycznych:***

Lp.	Nazwa i adres instytucji	Telefon
1.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Inowrocławiu ul. Mątewska 17	52 359 22 66
2.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Inowrocławiu ul. Mątewska 17	52 359 22 49
3.	Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu ul. Toruńska 15	52 566 52 10 997 112
4.	Dzielnicowa - p. Iwona Chruścicka	515 416 208
5.	PTZN Punkt konsultacyjno – informacyjny dla osób uzależnionych od środków narkotycznych w Inowrocławiu ul. Toruńska 26	52 357 56 71
6.	Specjalistyczny Ośrodek Wspierania Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach ul. Sportowa 4	52 357 89 32
7.	Ośrodek Psychoterapii i Psychoedukacji „Kontakt” w Inowrocławiu ul. Poznańska 15	52 355 13 74 Psychoterapeuta Tomasz Kuczma – 601 941 161
8.	Sąd Rejonowy w Inowrocławiu III Wydział Rodzinny i Nieletnich ul. Narutowicza 42	52 357 20 51/54 52 357 20 51
9.	Zespół Kuratorów Sądowych w Inowrocławiu ul. Świętokrzyska 6a p. Karolina Wojciechowska	52 353 23 56
10.	KPP Spotkania policjantów z dziećmi i młodzieżą p. Izabella Drobnicka p. Piątkowski	52 566 53 18 52 566 52 94 112 lub 997
11.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rojewie	52 354 79 20
12.	Pedagog szkolny – Sylwia Radzimska	510 328 154
13.	Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Inowrocławiu	52 357 46 57

14.	Ośrodek Zdrowia w Rojewie	52 35 113 63
15.	Szpital Powiatowy w Inowrocławiu (centrala)	52 354 55 00
16.	Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy. Wydział Edukacji przedszkolnej i podstawowej (sekretariat)	52 34 97 624
17.	Gmina Rojewo (sekretariat)	52 35 113 24
18.	Kierownik SZOiK	533 322 502
19.	Linia dzieciom (www.liniadzieciom.pl)	800 080 222

